

ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ПРАВОТО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ

Въведение

Грамотността е фундаментална за човешкото развитие. Тя позволява на хората да изживеят пълноценно своя живот и да допринесат за обогатяването на общностите, в които живеят. Грамотността според нашето разбиране е способността да четеш и да пишеш така, че това да позволява ефективно използване и разбиране чрез писмено общуване във всички медии (печатни и електронни), вкл. цифрово.

Грамотността е основна предпоставка за всички форми на учене. В обществата на 21-ви век, основани на знанието, с бързото разпространение на нови технологии и в непрекъснато променяща се работна среда, ограмотяването не се ограничава вече възрастово /в детството или юношеството/, а трябва да се признае за необходимост и изискване за цял живот.

Предизвикателства пред грамотността в Европа

В Европа всеки пети от 15-годишните младежи и близо 55 млн. възрастни са без базова грамотност. Това не само усложнява за тях намирането на работа, но и увеличава риска от бедност и социално изключване, ограничава възможностите им за достъп до култура, за гражданско участие, за учене през целия живот и за личностно израстване.

Европейската комисия установява известно подобряване на грамотността през последните 10 години, но въпреки това с помощта на положително въздействие може да се постигне промяна. Тази декларация показва, че с подходяща подкрепа децата и младите хора биха могли да развият много добри умения, а възрастните – да подобрят своите и да заемат полагащото им се място в обществото.

Право на европейските граждани на базова грамотност

Всеки европейски гражданин има право да придобие грамотност. Държавите-членки на ЕС следва да осигурят за всички граждани – независимо от тяхната възраст, социално положение, религия, етническа принадлежност и пол, необходимите ресурси и възможности да развият достатъчно и устойчиво своята грамотност така, че да могат ефективно да разбират и да използват писмена комуникация в печатните и цифрови медии.

II **uslovija za vnedryvane na tova osnovno** **pravo na gramotnost v praktikata:**

1. Mažų vaikų raštingumo gebėjimai ugdomi namuose.

2. Tėvams teikiama pagalba ir patarimai, kaip padėti vaikui įgyti raštingumo gebėjimų.

3. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigose teikiamos prieinamos aukštos kokybės paslaugos, skatinančios ir ugdančios vaiko kalbinius ir raštingumo gebėjimus.

4. Švietimo įstaigų vaikams, paaugliams ir suaugusiesiems teikiamos aukštos kokybės raštingumo mokymo paslaugos yra laikomas esminiu pagrindu.

5. Visi mokytojai gauna efektyvias pirminio ir tęstinio mokymo paslaugas, susijusias su raštingumo mokymu, kad būtų gerai pasirengę vykdyti savo užduotis.

6. Skaitmeninis raštingumas skatinamas tarp visų amžiaus grupių.

7. Skaitymas savo malonumui yra aktyviai skatinamas ir puoselėjamas.

8. Bibliotekos prieinamos visiems ir yra gerai aprūpintos ištekliais.

9. Su raštingumo problemomis susiduriantys vaikai ir jaunuoliai gauna reikiamą specialistų pagalbą.

10. Suaugusieji yra skatinami plėtoti raštingumo gebėjimus, būtinus įvairiapusiškam dalyvavimui visuomenės gyvenime.

11. Politikos formuotojai, profesionalai, tėvai ir bendruomenės bendradarbiauja, siekdami užtikrinti visiems vienodą prieinamą įgyti raštingumo gebėjimų ir sumažinti socialines bei švietimo spragas.

Authoria: Renate Valtin (pirmininkė), Viv Bird, Greg Brooks, Bill Brozo, Christine Clement, Simone Ehmig, Christine Garbe, Maurice de Greef, Ulrike Hanemann, Kees Hammink, David Mallows, Fabio Nascimbeni, Sari Sulkunen, Giorgio Tamburlini.

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views of its authors only, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained herein.